

VM

valtiovarainministerio@vm.fi

kirjaamo@intermin.fi

Suomen Tilintarkastajat ry on tilintarkastajia edustava edunvalvontajärjestö. Jäsenemme ovat tilintarkastuslain mukaisesti hyväksytyjä KHT- ja HTM-tilintarkastajia sekä JHTT-tilintarkastajia ja tilintarkastusalan ja taloushallinnon asiantuntijoita. Tavoitteenamme on auttaa tilintarkastajien ammattikuntaa menestymään sekä tuomaan lisäarvoa elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle. Taloudellista raportointia ja alan käytäntöjä edistämällä olemme mukana rakentamassa perustaa suomalaisen yhteiskunnan kilpailukyvyille ja hyvinvoinnille. Yhdistykseen kuuluu yli 90 % Suomessa toimivista hyväksytyistä tilintarkastajista.

Lausuntopyyntö rahanpesulainsäädännön uudistamistyöryhmän muistiosta / VM139:00/2014

LAUSUNTO RAHANPESULAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISTYÖRYHMÄN MUISTIOSTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa rahanpesulainsäädännön uudistamistyöryhmän muistiosta, jossa esitetään säädettäväksi uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä ja selvittämisestä. Esityksen tarkoituksena on saattaa kansallisesti voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston 20.5.2015 antamat niin sanotut neljäs rahanpesudirektiivi ja toinen maksajan tiedot asetus. Lausuntonaan Suomen Tilintarkastajat ry esittää seuraavan.

Yleistä

Suomen Tilintarkastajat ry pitää muistiossa esitettyjä tavoitteita rahanpesun estämiseksi kannatettavina ja ymmärtää, että kyseessä on huomattavilta osin EU-lainsäädännön kansallisesta täytäntöönpanosta.

Kiinnitämme huomiota, että hallitusohjelman mukaisesti myös rahanpesusääntelyssä tulisi välttää tarpeetonta kansallista ylisääntelyä ja täytäntöönpanoa ylipäättäen tulisi voida arvioida myös kansallisista lähtökohdista. Rahanpesusääntelyn osalta kyse on siitä, mikä on sääntelyllä saatava hyöty (kuinka paljon auttaa vähentämään harmaata taloutta) suhteessa siitä aiheutuvaan haittaan (hallinnollinen taakka yrityksille).

Vaikka muistiossa esitettyjä tavoitteita voidaan pitää perusteluina, voitaneen muistiossa esitettyjen menetelmien oikeasuhteisuus jossain määrin kyseenalaistaa. Esimerkiksi uuden edunsaajarekisterin pystyttäminen ja ylläpitäminen lisää kaikkien yhteisöjen hallinnollista taakkaa. Rekisterillä olisi kuitenkin vain informatiivinen tehtävä. Merkittävästä ja kaikkiin yhteisöihin kohdistuvasta lisäsääntelystä tulisi pidättäytyä ennen vaikuttavuusarviointien tekemistä.

Ilmoitusvelvollisen riskiarvion laatimisvelvollisuus

Suomen Tilintarkastajat ry:n mielestä sääntelyä riskiarvion laadintavelvollisuuden osalta tulisi selventää jäljempänä esitettävällä tavalla.

Rahanpesulakiehdotuksen 2 luvun 3 §:n mukaan ilmoitusvelvollisen tulee laatia riskiarvio.

- Rahanpesulakiehdotuksen 1 luvun 4 §:n 5 kohdan mukaan ilmoitusvelvollisella tarkoitetaan 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuja yhteisöjä ja elinkeinonharjoittajia.
- Rahanpesulakiluonnoksen lain soveltamisalaa koskevan 1 luvun 2 §:n 1 momentin 9) kohdan mukaan rahanpesulakia sovelletaan tilintarkastuslaissa 1141/2015 tarkoitettuun tilintarkastajaan, kun hän suorittaa mainitun lain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua lakisääteistä tilintarkastusta.
- Tilintarkastuslain 1141/2015 1 luvun 2 §:n mukaan tilintarkastajalla tarkoitetaan 6 luvun 1 §:n mukaisesti HT-, KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyttyä yhteisöä.

Lakiluonnoksen sanamuodosta voi saada käsityksen, jonka mukaan riskiarvion laatimisvelvollisuus koskee siis sekä HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajia että tilintarkastusyhteisöjä. **Silloin kun tilintarkastusyhteisö laatii säännöksen mukaisesti riskiarvion, ei ole lähtökohtaisesti perusteltua edellyttää, että myös tilintarkastusyhteisöissä työskentelevät yksittäiset tilintarkastajat joutuisivat laatimaan erilliset riskiarviot.**

Riskiarvion laadinta tilintarkastusyhteisössä työskentelevältä yksittäiseltä tilintarkastajalta voisi olla perusteltua ainoastaan tilanteessa, jossa tilintarkastajalla on tilintarkastusyhteisöön kuulumattomia asiakkaita, jotka eivät tule katetuksi tilintarkastusyhteisön riskiarviossa.

Rahanpesulainsäädännön seuraamusjärjestelmä

Suomen Tilintarkastajat ry huomauttaa, että nykyistä tilintarkastuslain 1141/2015 mukaista tilintarkastajiin kohdistuvaa seuraamusjärjestelmää voidaan pitää riittävänä ja toimivana tilintarkastajien toimintaa ohjaavana järjestelmänä. Rahanpesutyöryhmän muistiossa ehdotetut 1 000 000 euron sanktiot ovat suuria, eikä niitä voida pitää kohtuullisina.

Rahanpesulakiehdotuksen 9 luku 6 § 2 momentin mukaan

”Rikemaksua tai seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Rikemaksua tai seuraamusmaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen **tuomio**.”

Tilintarkastajan oikeusturvan kannalta on merkityksellistä, että samasta teosta tai laiminlyönnistä ei tule kahta päällekkäistä sanktiota. On tärkeä varmistua siitä, että 2 momentissa tarkoitettu lainvoimainen tuomio kattaa myös hallinnolliset seuraamukset, joita tilintarkastajille voidaan määrätä.

Huomautamme lisäksi, että rahanpesulainsäädännön uudistamisen yhteydessä tulee huomioida valmisteilla oleva tilintarkastuslain muutos ja TEM:n tilintarkastuslain muutokset - työryhmän mietinnössä ehdotetut muutokset tilintarkastajien sanktiojärjestelmään. Olemme lausunnossamme 7.1.2016 tuoneet esiin tarpeen tilintarkastajiin kohdistuvien seuraamusten kokonaisvaltaiselle tarkastelulle. Lisäksi olemme korostaneet, että seuraamusjärjestelmän kokonaisuutena tulee olla selkeä ja kohtuullinen ottaen huomioon myös tilintarkastajan oikeusturva.

Rahanpesulakiehdotuksen 9 luku 6 § 3 momentin mukaan

”Toimivaltainen valvontaviranomainen voi jättää seuraamusmaksun määräämättä tai lykätä sen määräämistä **oikeushenkilölle**, jos toimivaltainen valvontaviranomainen ryhtyy muuhun laissa säädettyyn valvontatoimenpiteeseen.”

Säännöksen 3 momentti on rajattu oikeushenkilöihin. Tilintarkastuslain mukaan hallinnollisia seuraamuksia voidaan määrätä luonnolliselle henkilölle ja tilintarkastajien valvojien ratkaisukäytännössä hallinnolliset seuraamukset ovat myös kohdistuneet ennemmin luonnollisiin kuin oikeushenkilöihin. Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen tai lykkääminen tulee olla mahdollista myös luonnollisen henkilön kohdalla.

Olemme mielellämme mukana rahanpesulainsäädännön jatkovalmistelussa.

Helsingissä 22. päivänä tammikuuta 2016

SUOMEN TILINTARKASTAJAT RY

Eija Niemi-Nikkola
hallituksen puheenjohtaja